

Na poti do Sekcije specializantov psihiatrije Slovenije

Marko Vrbnjak, Marko Saje

Pred približno 14 leti se je med tedanjimi slovenskimi specializanti psihiatrije zasnovala zamisel o ustanovitvi nacionalne zveze. V letošnjem letu specializanti psihiatrije ustanovljamo Sekcijo specializantov psihiatrije Slovenije pri SZD (v nadaljevanju sekcija specializantov). K dokončni ustanovitvi sekcije specializantov je poleg trajne iniciative vse od začetka močno prispeval tudi v letošnjem letu sprejet pogoj s strani Evropske federacije specializantov psihiatrije (European Federation of Psychiatric Trainees, v nadaljevanju EFPT), ki po novem določa oziroma zahteva obstoj formalne nacionalne zveze z namenom ohranitve polnopravnega članstva države v EFPT.

EFPT je neodvisna in neprofitna organizacija evropskih združenj specializantov psihiatrije, v katero je trenutno včlanjenih že 30 evropskih držav. Je prva tovrstna mednarodna organizacija, uradno pa je priznana tudi s strani Evropskega odbora za psihiatrijo in Evropskega odbora za otroško in mladostniško psihiatrijo. Formalno je bila ustanovljena v Utrechtu marca leta 1993, iniciativa pa je bila postavljena že junija 1992 v Londonu. Slovenija je postala uradna članica leta 1998. Cilj EFPT kot krovne organizacije je prvenstveno krepitev in usklajevanje standardov izobraževanj na področju specializacije iz psihiatrije širom Evrope, predvsem preko sodelovanja z ostalimi mednarodnimi organizacijami in nacionalnimi telesi. EFPT vsakoletno organizira tudi forum evropskih specializantov psihiatrije, katerega se običajno udeležita nacionalna predstavnika specializantov splošne ter otroške in mladostniške psihiatrije in na katerem aktivnosti poleg strokovnih predavanj potekajo predvsem v obliki delovnih skupin, ki s svojim kontinuiranim delom tudi predstavljajo jedro aktivnosti EFPT po zaključenem forumu. Slovenija ima od samih začetkov vključevanja v aktivnosti EFPT vzpostavljeno neformalno strukturo specializantov s predstavnikom splošne ter otroške in mladostniške psihiatrije. Prvi slovenski delegat je specializante psihiatrije prvič zastopal na EFPT leta 1998 v Belgiji, od leta 2005 naprej pa predstavniki specializantov Slovenijo tudi neprekinjeno aktivno zastopajo na forumih EFPT.

Letošnji, jubilejni 20. forum EFPT je potekal od 21.-26. 5. 2012 v Sorrentu v Italiji. Tradicionalno predsednik in člani odbora prvega dne predstavijo organizacijo in dejavnost EFPT v preteklem letu, vodje delovnih skupin predstavijo delo in dosežke svojih skupin, čemur sledijo kratke predstavitve in poročila posameznih držav članic.

Pomembni temi v poročilih delovnih skupin za Slovenijo sta bili iz področja delovne skupine za mednarodne izmenjave in delovne skupine za ustanovitev nacionalne zveze specializantov. Slovenija se je kot ena izmed ustanovnih članic delovne skupine za izmenjave v letošnjem letu že pridružila nekaterim ostalim državam, ki so v pilotni fazi projekta konec leta 2011 omogočile kroženje tujim specializantom kot opazovalcem v svojih ustanovah.

Poročilo delovne skupine za ustanovitev nacionalne zveze specializantov za Slovenijo žal ni bilo tako ugodno. Izpostavljeno je bilo, da Slovenija, ki v omenjeni delovni skupini še ni sodelovala, nima nacionalne zveze specializantov psihiatrije, katero za polnopravno članstvo v EFPT po novem zahteva pravilnik. Ker se je tako pojavilo vprašanje nadaljnjega polnopravnega članstva Slovenije v EFPT se je Slovenija aktivno vključila v omenjeno delovno skupino in se s tem zavezala k ustanovitvi nacionalne zveze.

Slovenija je bila v poročilih delovnih skupin omenjena tudi na področju psihoterapije, kjer še vedno aktivno sodeluje, med drugim se je letos na omenjenem področju tudi vključila v vseevropsko raziskavo.

Po zaključku poročil delovnih skupin so države članice glasovale o oblikovanju novih. Obstoječim delovnim skupinam so se pridružile tri: skupina za preučevanje zdravja zdravnikov, skupina za oblikovanje pravilnika EFPT in skupina za transkulturalno psihiatrijo.

Dan se je zaključil z obhodom plakatov, ko že tradicionalno vsaka ekipa držav udeleženk pripravi plakat s predstavitevijo svoje države na čimbolj kreativen način, nato pa udeleženci izberejo zmagovalni plakat pri čemer se je letos tudi Slovenija tesno potegovala za laskav naziv s končno zmagovalko Srbijo.

V naslednjih dneh se je večina udeležencev posvetila delu v skupinah, večeri pa so potekali v znamenju navezovanja in krepitve mednarodnih stikov.

Zadnji dan srečanja je namenjen skupnim predstavitvam ciljev in nalog delovnih skupin. Sledijo predstavitve programov in kandidatov za mesta v vodstvu EFPT in bodočega predsednika. Izvoljeni predsednik ima dve leti časa za pripravo in organizacijo naslednjega srečanja, njegov mandat predsednika pa se prične ob naslednjem srečanju EFPT. Vse odločitve se na zasedanju foruma sprejemajo z dvigom zastavic držav polnopravnih članic.

Kot že omenjeno delovne skupine predstavljajo jedro aktivnosti EFPT, namenjene pa so predvsem prepoznavanju pomembnih tem na področju specializacij oziroma stroke. Čas aktivnosti delovnih skupin je seveda omejen s trajanjem samega foruma in je zato namenjen predvsem prepoznavanju težav in zadajanju ciljev za tekoče leto. Udeleženci delovnih skupin postanejo nacionalni koordinatorji za določeno področje, saj se najpomembnejše delo opravi v matičnih državah udeleženkah, delovno skupino pa na evropskem nivoju usmerjajo in koordinirajo vodje delovnih skupin s pomočjo sodobnih oblik komuniciranja (spletna pošta, videokonference).

Med že dlje časa obstoječimi delovnimi skupinami pod okriljem EFPT, ki običajno na forumu pridobi tudi po največ novih članov, je delovna skupina za psihoterapijo (»psychotherapy working group«), v katero je vključena tudi Slovenija. Skupina je v letošnjem letu izvedla vseevropsko raziskavo med specializanti psihiatrije o mnenju glede pomembnosti psihoterapije in potrebe po njeni vključitvi v redni program specializacije.

Ena izmed trenutno aktivnejših je tudi delovna skupina za mednarodne izmenjave (»exchange working group«), ki je ponovno zaživela na 19. forumu EFPT leta 2011 v Pragi in takrat zasnovala načrt za prvi evropski program izmenjav na področju psihiatrije, odslej pa se projekt nenehno krepí in izpopolnjuje. Namen sledi poslanstvu EFPT in je omogočiti specializantom psihiatrije preko relativno krajših, 2-6 tedenskih izmenjav ter statusa opazovalca, spoznavanje različnih sistemov za ohranjanje duševnega zdravja ter ostalih programov specializacije iz psihiatrije drugje po Evropi, promoviranje poznavanja medkulturnih razlik in krepitev evropske mreže sodelovanja na področju psihiatrije, ne nazadnje pa tudi pridobivanje dodatnih kliničnih in tudi akademskih izkušenj. Prva pilotna faza projekta je bila izvedena v začetku letošnjega leta, ko se je vključil le del držav, v drugi fazi pa so se pridružile še nekatere ostale države, med drugim tudi Slovenija s Psihiatrično kliniko Ljubljana, ki tujim specializantom omogoča kroženje na določenih enotah klinike. Po zaključku kroženja specializant pridobi tudi certifikat, izdan s strani EFPT, predvidene pa so tudi druge oblike priznavanja kroženja, kot npr. uveljavljanje znotraj samega programa specializacije, kar pa mora posameznik urejati individualno na lokalni ravni. Odziv peščice specializantov, udeleženih v pilotni fazi, je bil celo nad pričakovanji, pokazal pa se je tudi že prvi interes slovenskih specializantov po udejstvovanju v projektu.

Slovenija je od letošnjega foruma naprej tudi aktivno vključena v že sicer ustaljeno delovno skupino za raziskave (»research working group«), ki je aktivna na več področjih, njen trenutno najvidnejši projekt pa bo predstavljen tudi na EPA prihodnje leto v okviru ECPP (Early Career Psychiatry Program).

Prav tako smo se z našo specializantko otroške in mladostniške psihiatrije letos ponovno vključili tudi v istoimensko delovno skupino, katere glavni cilj je implementacija poslanstva EFPT tudi na področju otroške in mladostniške psihiatrije.

Stališče EFPT je, da so odločitve in naloge, ki si jih zadajo posamezne države tekom zasedanja, učinkovite predvsem v državah, v katerih so specializanti psihiatrije povezani v nacionalnem združenju. Tako je bila v okviru EFPT kot pomoč na poti preostalim evropskim državam, ki takšnih oblik povezovanja še nimajo, osnovana stalna mednarodna delovna skupina za ustanovitev nacionalne zveze specializantov (Establishing a National Trainee Association workgroup, v nadaljevanju ENTA). Naloge delovne skupine ENTA so vzpostavljanje stikov s skupinami specializantov psihiatrije v evropskih državah, ki še nimajo nacionalnih združenj, nudenje informacij in svetovanje pri pogosto težavnih začetkih. Prav v ta namen je skupina ENTA izdala splošne smernice in navodila specializantom pri ustanavljanju nacionalnih zvez v obliki vodiča, ki zainteresiranim državam nudi pomoč v obliki osnovnih korakov pri začetkih organizacije, a vsebuje tudi mnoge rešitve zapletov, ki so se po izkušnjah držav članic že ali bi se šele lahko pojavili. V primeru le – teh je naloga vodje skupine, da deluje kot mednarodni posrednik preko spletnih konferenčnih dejavnosti, pisem podpore in priporočil, v izrednih primerih pa tudi z osebnim obiskom in mediacijo. Tekom zasedanja delovne skupine ENTA udeleženci pripravijo letne načrte za posamezne države, ki se predvsem izvajajo med letom, skupina pa se takrat sestaja na spletnih konferencah, kjer poroča o napredku in morebitnih zapletih. Člani delovne skupine tako dobijo priložnost tudi med letom iskati rešitve v skupini in izmenjati izkušnje. Slovenija je bila na srečanju EFPT 2012 v Sorrentu zaradi celovitosti nacionalnega načrta ustanovitve nacionalne zveze predlagana in tudi izglasovana kot vodja delovne skupine ENTA, kar predstavlja še posebno zavezo k izpolnitvi zadanih ciljev.

Pet mesecev po srečanju je za nami veliko dela in v naše veliko veselje in ponos se projekt formalne ustanovitve Sekcije specializantov psihiatrije Slovenije uresničuje po zadanem načrtu. Ob tej priložnosti se zato želimo specializanti psihiatrije zahvaliti slovenski strokovni javnosti in še posebej vsem, ki ste nas pri tem podpirali, nas bodrili in nam pomagali. Hvala!

Dodatne informacije: www.efpt.eu